
Open Forum

Startende ondernemers

De publieke opinie, de overheid, wetenschappelijk onderzoek, ... lijken meer en meer aandacht te besteden aan startende ondernemers. Als paddestoelen uit de grond rijzen er nieuwe maatregelen en initiatieven voor beginnende zelfstandigen. Hoog tijd dus om er een Open Forum aan te wijden en verschillende spelers aan het woord te laten. Uit het relaas dat we brengen, zal de lezer al gauw merken dat er heel wat 'overlap' bestaat tussen verschillende maatregelen, dat niet alle partijen even gelukkig zijn met bestaande situaties en dat er nog veel werk aan de winkel is. Niettemin zijn er ook heel wat mooie initiatieven lopende.

Het Open Forum kan opgesplitst worden in twee grote delen. De eerste vijf bijdragen geven allen – vanuit een eigen optiek – een foto weer van de startende ondernemers/ondernemingen in Vlaanderen, al dan niet geïllustreerd met cijfers. Ze wijzen op knelpunten voor starters en geven een inzicht in bestaande initiatieven. In een tweede deel wordt ingezoomd op twee specifieke 'vormen' van ondernemen: nieuwe vzw's en starters in de sociale economie, en enkele doelgroepen binnen het ondernemerschap (vrouwen en allochtonen). Het geheel wordt afgerond met een academische bijdrage.

Het openingsartikel is een bijdrage van ons Steunpunt zelf en biedt een cijfermatige schets van de startende ondernemers in Vlaanderen. De ondernemersgraad en hoeveel starters het Vlaamse Gewest telt, in welke sectoren ze het meest actief zijn, ... komen hierin aan bod.

De Vlaamse Administratie wijst er op dat men zowel op internationaal, Europees als regionaal niveau bewust werd van de kracht van ondernemerschap als economische groeimotor en productiefactor van welvaart. Een gezaghebbende leidraad voor beleid betreffende ondernemerschap in Euro-

pa is het Actieplan Ondernemen. Wanneer de Vlaamse economische realiteit afgetoetst wordt aan dit Actieplan blijkt Vlaanderen voor een aantal uitdagingen te staan: we kampen met een zwakke TEA-waarde (Total Entrepreneurial Activity), er is een mentaliteitsprobleem en ook geschikte financiering vormt een moeilijkheid, evenals de administratieve lasten. De globale beleidsfilosofie die Vlaanderen aanhoudt, staat geformuleerd in de doelstellingen zes tot en met negen in het Pact van Vilvoorde en in het jongste Regeerakkoord wordt meer ondernemen en meer werkgelegenheid als topprioriteit naar voor geschoven. Het artikel zoomt tevens in op maatregelen van de Vlaamse Regering om het starten van een onderneming te vergemakkelijken, administratieve lasten terug te schroeven en de initiatieven om de ondernemingsgeest aan te wakkeren.

Het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO) heeft als voornaamste opdracht de vorming en begeleiding van zelfstandigen en kleine en grote ondernemingen. VIZO licht ten eerste de organisatie van leertijd voor leerplichtige jongeren en de ondernemersopleiding voor volwassenen die een zelfstandige zaak willen starten, toe. Ten tweede wordt de aanpak van VIZO Bedrijfsadvies geïllustreerd. VIZO Bedrijfsadvies streeft naar drempelverlaging en wil complementair werken met bestaande initiatieven voor starters. Met een hele waaier aan acties probeert men tegemoet te komen aan vastgestelde knelpunten als financiering, gebrek aan marktinformatie en overzicht, en de drempel naar extern advies.

De analyses van *de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO)* duiden op een groei van het aantal startende bedrijven in ons land met 16% in de eerste helft van 2004. Dit is de eerste forse toename sinds tien jaar. Deze stijging heeft volgens hen onder meer te maken met de groeiende aandacht voor het ondernemen. Anderzijds maakt de onder-

nemersorganisatie zich grote zorgen over de forse daling van het aantal vennootschappen. UNIZO benadrukt tevens de noodzaak aan goed gevormde en goed voorbereide starters en heeft een omvattend 'to do-lijstje'.

Ook de *Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM's)* beroepen zich op cijfergegevens: het aantal startende ondernemingen is in de periode 1998-2003 gedaald met 22%. Ruim drie vierden van de Vlaamse starters beginnen hun activiteit in de sector 'handel en diensten', daarna volgt de industrie. De starterdichtheid is groter in het Vlaams Gewest dan in het Rijk, West-Vlaanderen kent de grootste startersdichtheid. En ook de GOM's halen knelpunten aan, zoals de beperkte sociale zekerheid voor zelfstandigen, problemen bij het vinden van financiering, de administratieve rompslomp en een gebrek aan aandacht voor ondernemingszin in het onderwys.

De bijdrage van *Voka* biedt tevens een kort cijfermatig beeld van startende ondernemingen en geeft een niet-exhaustieve bloemlezing van expliciet aangekondigde startersmaatregelen op federaal en regionaal vlak. Er worden kritische kanttekeningen geplaatst bij de overlap tussen bepaalde beleidsmaatregelen, de administratieve formaliteiten en bij het feit dat het startersbeleid zich de laatste jaren te exclusief gefocust heeft op het uit de grond stampen van volkomen nieuwe ondernemingen.

Sociare, de werkgeversfederatie van de socio-culturele sector, gaat dieper in op de vraag of de vele nieuwe vzw's, die allemaal potentiële meerwaardeverschaffers zijn voor de maatschappij, de nodige zuurstof en steun krijgen om door te groeien tot kleine ondernemingen. Een interessante bijdrage die het ondernemerschap vanuit een andere hoek benadert.

Bedrijvencentrum DE PUNT bespreekt vervolgens drie soorten starters in de sociale economie. In een eerste deel wordt nagegaan op welke wijze men met de subsidiërende overheid te maken krijgt als men wil starten met een sociale werkplaats, een in-

voegbedrijf of een andere organisatie in de sociale economie. Het tweede deel gaat over het startersinstrument bij uitstek: de activiteitencoöperatie. Ten slotte worden de participatieve initiatieven onder de loep genomen en wordt onderzocht hoe de sociale economie kan inspelen op de vraag naar een kader voor coöperatief ondernemen.

De *Voka-Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen* focust in haar bijdrage op vrouwelijke ondernemers. Hoewel vrouwelijke ondernemers de laatste jaren een forse inhaalbeweging gemaakt hebben, blijven ze nog steeds ondervertegenwoordigd ten aanzien van hun mannelijke collega's en worden ze geconfronteerd met specifieke hindernissen.

Unizo zet haar ervaringen met allochtone ondernemers op papier in het voorlaatste artikel. Allochtoon ondernemerschap vertoont een aantal karakteristieke eigenschappen zoals het product dat ze aanbieden, hun klantenkring en personeel, de wijze van bedrijfsvoeren en kapitaalverwerving, en ten slotte de geografische concentratie en de geringe relaties met derden. De problemen die allochtonen ondervinden bij het leiden van hun bedrijf zijn bijgevolg van tweeërlei aard: ze kampen met factoren van structurele aard en van culturele aard. Het artikel bundelt eveneens de initiatieven specifiek voor allochtone ondernemers georganiseerd door Unizo.

Tot slot herinneren de arbeidssociologen Cambré en Van Hootegem ons eraan dat de diversiteit onder startende ondernemingen groot is. Ze houden een pleidooi om de startersproblematiek niet te verengen tot opstartende bedrijven maar open te trekken naar beginnende organisaties. Deze openheid lijkt hen een voorwaarde om een adequaat en dynamisch beleid te kunnen ontwikkelen, een beleid dat transities van de ene naar de andere organisatievorm faciliteert.

Barbara Dessein
Steunpunt WAV